

DIARI DE
GIRONA

3 SITIOS

Edita: Editorial Gironina, S.A.

Redacció, Administració, Publicitat i Tallers: C/. Comerç, s/n
Tels. 47 62 77/78. Tèlex: 93.988 EDGI
FORNELLS DE LA SELVA (GIRONA)Publicitat de 8 a 20 h.: Ctra. Barcelona, 29
Tels. 20 18 82 - 20 20 42
17 001 - GIRONADelegació a Figueres: C/. St. Llàtzer, 35 Tel. 50 99 09
Delegació a Olot: C/Bisbe Vilanova, 1 Tr. Tel 26 88 11Difusió controlada
perDipòsit legal
GE-2-1958-Anyo XLIV

Director: Jordi Bosch i Molinet

Subdirector en funcions: Josep Victor Gay

Redactor en cap en funcions: Fèlix Bouso Esports: Narcís Planas
Comarques: Rosa M.ª Mestres Fotografia: Dani Duch
Reportatges: Ramon Rovira
Catalunya, Espanya i Internacional: Susanna Quintana

Administrador: Josep Vila i Mont

Distribució: Enric Cullell Subscripcions: M.ª José Cinca
Cap Sistema: Sergio Biondi Tallers: Horacio Zaro
Cap d'Impressió: Santos N. García

LOS 50 AÑOS DEL REY

El Rey de España, don Juan Carlos de Borbón, celebra hoy su aniversario. Un cumpleaños, aunque sea el del primero de los españoles, en principio puede resolverse con una cordial felicitación. Sin embargo, el medio siglo de vida del jefe del estado es un momento idóneo para incidir en cual es su papel en nuestro ordenamiento institucional en estos momentos y en un reinado ciertamente singular puesto que se inició con un régimen de dictadura y se encuentra ahora en una democracia perfectamente homologable con todas las del mundo occidental. Ciertamente ahora existen escasas dudas acerca de la situación de nuestra democracia. Ya nadie habla de la debilidad del régimen sino de su consolidación. Es más, en estos momentos todo ello se considera un proceso tan consolidado y cerrado que escuchar expresiones como la de ruido de sables o malestar en los cuarteles, que hasta hace cuatro o cinco años eran el pan nuestro de cada día, nos parecen ahora absolutamente extrañas a nuestra realidad. El caso es que el papel del monarca en los momentos claves de la transición política no tiene nada que ver con la actual realidad.

Don Juan Carlos asumió la corona con todos los poderes que las leyes fundamentales reservaban a

Franco. Fueron precisamente estos poderes y su papel de jefe de los ejércitos —que luego le reservó la Constitución con gran acierto como se vió con motivo del Tejerazo— los que hicieron posible la transición política a la democracia. Ciertamente había un sector mayor de ciudadanos que estaban dispuestos a ganarse las libertades como fuera, pero desde la Corona se apostó de forma clara, sincera y decisiva por la democracia. Incluso para los sectores más resistentes a admitir el papel clave del Rey en todo este proceso, que José María de Arellano definiría como el de motor del cambio, su actuación el 23-F vino a despejar todas las dudas respecto a la necesidad de su figura para hacer posible un proceso de transición pacífica a la democracia en una sociedad industrializada, proceso que ha sorprendido al mundo. Hoy es el propio Juan Carlos quien desea para sí un papel acorde a la realidad occidental respecto a las monarquías, como depositario de una tradición y de una continuidad histórica, como garante de la democracia y asumiendo un papel de neutralidad pero de tácito arbitraje. Hoy, con motivo de sus cincuenta años, el DIARI DE GIRONA se suma a las felicitaciones que sin duda estará recibiendo el monarca de todo el mundo y le testimonia su consideración, agradecimiento y respeto.

ELS GIRONINS, ENTRE LA HISTÒRIA I L'ACTUALITAT

PRESENTACIÓ

Enric Mirambell i Belloc

Cronista oficial de la ciutat

EM PROPOSO continuar el meu contacte setmanal amb els lectors del DIARI DE GIRONA, amb una nova sèrie d'articles, referits a la vida local, en uns anys que els que tenim més edat hem viscut, i que pels més joves poden representar una novetat i, fins i tot, alguna sorpresa.

En aquesta nova etapa tractaré dels habitants de la ciutat de Girona. No serà pas una col·lecció de biografies, sinó més aviat una biografia col·lectiva dels gironins.

Evitaré tot el possible parlar de persones concretes amb nom i cognoms; això, en tot cas, seria com a excepció, i encara sempre referint-me a persones que ja no viuen; i també sempre fent ressaltar les seves virtuts; però mai els seus defectes. Si alguna vegada es retreuen defectes serà pel que fa a col·lectius, mai a persones individuals.

Tractarem, doncs, dels gironins; però d'una manera genèrica, per col·lectius. Ja sigui per edats, classes socials, oficis, professions, estaments...

Em proposo que aquesta temàtica ompli totes les setmanes d'aquest any que acabem d'estrenar, i que, en arribar a la fi, hàgim fet un repàs de les formes de

ser i de viure de la gent que, en el que portem de segle, han viscut i treballat a la ciutat de Girona.

Els que ja comptem amb un nombre d'anys una mica respectable hem viscut una evolució molt acusada i molt ràpida. Els que són més joves viuen unes realitats ben diferents a les de la nostra joventut. No em sembla correcte parlar del nostre temps i dels temps dels joves. Com si l'avui fos d'ells i l'ahir fos nostre. No; el nostre temps és tot el que hem viscut i tot el que ens pot restar per viure. El temps dels que avui són joves és el d'ara i el d'un futur, en la darrera part del qual nosaltres ja no hi serem.

Observant el pas dels dies i dels esdeveniments que els hi donen contingut veurem molts canvis i transcendents transformacions. Però també hem de sa-

ber veure que hi ha coses que romanen immutables. Les formes externes varien molt; però hi ha un fons bàsic, que en l'essencial es manté.

Podríem repetir aquí tot el que vàrem dir en la presentació de la sèrie anterior, sobre els fets històrics que, en la part de segle que ha transcorregut, han afectat la humanitat en general, el nostre país en particular i més concretament la nostra ciutat. Però no cal insistir-hi, ja que de la mateixa manera influeix en el que tractem en la sèrie que avui comença, que afectava la temàtica tractada l'any passat.

Voldria insistir en el fet que ja apuntava en el colofó de l'anterior etapa de les meves col·laboracions; que el meu desig és exterioritzar uns records, unes vivències, unes observacions. Treure fora el que porto dins; i

amb això fer que els lectors evolucionin també vivències seves; que el que llegeixen els serveixi per lligar-ho amb altres records que ells tenen.

També vull insistir en la bona voluntat que poso en la redacció d'aquests articles. No hi ha intenció de molestar ni de ferir ningú. Si alguna vegada pot semblar que queda ridiculitzat algun costum o algun col·lectiu humà, només s'hi ha de veure la intenció de constatar uns fets reals. Potser en algun cas jo mateix he estat subjecte de la pràctica ridiculitzada o he format part del col·lectiu objecte de comentari.

Procuo sempre veure les coses amb optimisme i, fins i tot, donar per bona la desaparició d'algunes tradicions, per altra part enyorades, entenent que s'han sacrificat en bé del fons que volien representar i que, amb

el canvi de les circumstàncies, ara no serien aptes per fer-ho.

Procuraré seguir un ordre que tingui certa lògica. No serà fàcil fer-ho d'una manera absoluta, però m'esforçaré per aconseguir-ho amb la major aproximació.

He estat dubtant per on havia de començar. M'he plantejat el cas de forma semblant a allò tan sabut de si és primer l'ou o la gallina. He tingut els meus dubtes, i després de sospesar-ho he decidit l'ordre a seguir.

Indubtablement, que el primer que fan i han fet sempre els gironins, com també els habitants de qualsevol població, és néixer. Però resulta que perquè una criatura neixi hi ha d'haver uns pares que la portin al món. Però per arribar a ser pares s'ha d'haver tingut una relació. Relació que té unes formes que, en determinats detalls, han anat variant.

Doncs bé, em sembla que té una certa lògica que aquesta biografia dels gironins la comencem per les relacions pre-matrimonials, enteses en la forma com s'entenen uns anys enrera; ara aquest concepte, com tantes altres coses, ha canviat sensiblement de sentit.

Per tant, la propera setmana encetarem el tema amb un article que titularé: «Els promesos».

GAIREBÉ arreu d'Europa existeixen personatges, cristianitzats uns, netament mítics d'altres, que en aquest moment de l'any porten presents llepolies i joguines als infants bon minyons i castiguen els dolents. Són coneguts sota noms molt diversos. La data de llur visita oscil·la —segons els països— des de la diada de Sant Nicolau (6 de desembre) fins avui.

La vigília d'aquesta diada, en diversos indrets, els infants, disfressats de Reis, es lliuraven a captiris infantils per tal de fer-se uns reis ells mateixos, amb allò que recollien. Solien anar en grups de tres, com els monarques, duïen un cistelló per posar allò que recollien i visitaven les cases dels parents i coneguts. Els donaven quelcom per mitjà d'una cantarella que variava segons les poblacions. Solien donar-los fruites seques i llepolies casolanes.

Al poblet baixempordanès de Llofríu, antany els confreres del Roser anaven a caçar coques. Un dels confreres vestia de rei i anava acompanyat de nou més que li feien de patges. Duïen una almorratxa plena d'aigua d'olor. Visitaven les cases i cantaven els

goigs de la Mare de Déu. Els acompanyava un flabiolaire i un tamborinaire per fer música. En moltes cases els donaven una coca de forment pastada expressament per oferir-los-la. Quan els feien aquesta gràcia, el rei ballava amb la mestressa de la casa i els patges amb les filles o altres dones. Quan l'almoina era magra, el rei no ballava i la mestressa ho havia de fer amb algun dels patges.

A Costoges, Sant Llorenç de Cerdans i d'altres llogarrets de la comarca veïna francesa del Vallespir, a punta de dia de l'Epifania hom formava una cavalcada en la qual el rector, ben caracteritzat amb barba blanca, feia el paper de rei, seguit del vicari i el sagristà o escolà major, que portaven, respectivament, barba rossa o negra. Menaven unes cavalcades ben guarnides de cascavells per tal de moure força remor i despertar la mainada, que sortia a besar-los la mà i a la qual

ells donaven una coca que portaven dintre d'unes alforges. Solien anar acompanyats de fadrins, també cavalcats i disfressats, amb la finalitat de donar més llum a la cavalcada, que, seguida de tota la mainada, feien cap a l'església, on adoraven l'infant Jesús. Tot seguit el rector i el vicari s'investien i oficiaven.

Als pobles de Llers i de Begur, com també sembla que antigament en altres poblacions empordaneses, en acabar la missa i funció religiosa, pujava el sacerdot dalt del campanar i des d'una finestra llançava quatre grapat de neules en direcció als quatre punts cardinals.

A la nostra ciutat de Girona, consideraven el dia d'avui com la darrera festa nadalena. Com que hom donava el Nadal per acabat, avui era el darrer dia d'ensenyar els pessebres, ja que el dia següent serien desfets.

Els operaris d'oficis que ana-

ven a treballar per les cases i per les pagesies, tals com sastres, barbers, matalassers, mestres de carros, cistellers, peraires i d'altres, la vigília de Sant Tomàs ple-gaven per anar a passar el Nadal a casa i no tornaven a emprendre llur feina fins l'endemà del dia dels Reis.

Hi havia una oraldia de caràcter remeier per la qual hom invocava els tres Reis. Quan una persona estava molt malalta, i no se sabia què tenia ni cap metge no li entenia el mal, es com su ven els tres Reis. La nit de la vigília hom posava a la finestra un plat de bastant de fondària, dins del qual es col·locava una fulla de llorer per cada un dels òrgans interns de la persona: el cor, la melsa, el fetge, els budells, els ronyons, etc. Damunt de les fulles hom posava una cullera de fusta, amb la qual havia menjat el pacient sense rentar-la. El plat s'omplia d'aigua. Es deien unes oracions als tres Reis i se'ls demanava que

vulguessin manifestar quin òrgan tenia malalt el pacient. L'endemà, en sortir el sol, hom examinava les fulles posades a la serena en remull i hom creia que el malalt tenia el mal en els òrgans que corresponien a les fulles que havien resultat tacades de la brutícia de la cullera. Si la taca era grossa, el mal era greu, i si era petita, no ho era tant.

Hom creia que la nit de la vigília d'aquesta diada era perillós d'anar per despoplat pel risc de topar-se amb el rei Herodes, que, damnat a voltar pel món per tota l'eternitat, en tal nit corre furient seguit de tota una immensa i incabable cort de patges i servents, de gossos i de llops que s'han afegit al seguici infernal. Tots clapeixen i udolen desesperadament i ell no para mai d'atjar-los. El qui té la desventura de topar-se amb aquesta gran caterva resta encantat i seduït, fins al punt que, portat per una temptació insuperable de seguir-los s'afegeix a la colla, i com ells haurà de vagar per sempre més una cursa esbojarrada i desenfrenada mentre el món sigui món.

I amb el bon desig que els tres Reis siguin ben generosos per a tothom, donem per acabat aquest modest comentari.

COSTUMS

LA DIADA DELS TRES REIS

Joaquim Gironella